

Om de vigtigste af de i det 46de Hæfte af Flora Danica optagne Planter*).

Af Professor **Joh. Lange.**

Da det 46de Hæfte af Flora danica nu er færdigt til Udgivelse, ønskede jeg gjerne at forelægge dette for det kgl. Videnskabernes Selskab, idet jeg følger en Skik, som har faaet Hævd fra tidligere Udgivere af dette Værk, og som jeg saameget hellere ønsker fortsat, som det maa være Udgiveren af dette liberalt udstyrede Værk magtpaaliggende, ved at forelægge de successivt udkommende Hæfter for en Kreds af saa anseete Videnskabsmænd og competente Dommere, som dette Selskab tæller i sin Midte, at erfare disses Dom om, hvorvidt Værkets Indhold fyldestgjør Videnskabens Fordringer og staaer i nogenlunde Forhold til de betydelige Udgifter, som ere forbundne med dets Udgivelse.

Idet jeg, saavel i Henseende til Værkets tidligere Historie som til den for Fremtiden lagte Plan, kan nøies med at henvise til tidligere trykte Meddelelser (saavel af Schouw i Videnskabernes Selskabs Oversigter 1844 p. 9, som i den af Hornemann i sin Tid (Krøy. Tskr. 1ste B.) givne historiske Beretning om Flora danica, samt endelig i de Bemærkninger, jeg har meddeelt i de skand. Naturforskeres Forhandlinger 1860), skal jeg her kun erindre om, at der af Værket, som bekostes udgivet af Hs. Maj. Kongens Civilliste, efter Planen skal udkomme i det Hele 18 Bind (54 Hæfter), nemlig 17 Bind af Hovedværket og 1 Supplementbind indeholdende svensk-norske Planter.

Siden afdøde Prof. Liebmann forelagde det sidste af ham udgivne Hæfte (1ste Suppl.-H.) for Videnskabernes Selskab i 1853 ere 4 Hæfter udkomne, naar det nærværende medregnes; nemlig det 44de Hæfte, der som opus posthumum kort efter Liebmanns Død blev udgivet af Prof. Steenstrup og mig i Forening

*) meddelt d. 24de Mai, see foran S. 151.

(1858), og senere, efterat Hs. Maj. Kongen havde udnævnt mig til Værkets Udgiver, ere successivt udkomne det 45de Hæfte (1861), det 2det Supplementhæfte (1865) og nærv. 46de Hæfte (1867). Skjøndt den Tid, der er forløben mellem 2 Hæfters Udgivelse, har været noget forskjellig, kan der regnes at være udkommen gjennemsnitsviis et Hæfte hverandet eller tredie Aar, og dersom denne Beregning lægges til Grund for de endnu resterende 6 Hæfter, kan det antages at det hele Værk efter den lagte Plan kan blive færdigt i 12—15 Aar. Der er saaledes Haab om, at dette Værk, som har været fortsat under 6 danske Konger og af 7 forskjellige Udgivere i et Tidsrum af 106 Aar, — altsaa længere end noget andet nu udkommende botanisk Kobberværk, — i en ikke fjern Fremtid kan blive bragt til endelig Afslutning.

Det her fremlagte 46de Hæfte af Flora Danica indeholder, i Overeensstemmelse med de foregaaende Hæfter, 60 Tavler, paa hvilke ialt 64 Planter ere fremstillede. Under dette Tal er dog indbefattet 12 Afarter (tildeels af tidligere i Værket afbildede Arter) og 2 sandsynligviis hybride Former. Blandt de i dette Hæfte indeholdte Arter eller Afarter have 21, saavidt mig er bekendt, ikke tidligere været afbildede i andre Værker; af de øvrige 43 derimod eksisterer der Figurer i forskjellige andre Værker *).

For ikke at afvige fra den hidtil fulgte Regel ere Tavlerne ordnede ikke efter naturlige Familier, men efter det linnéiske System**). For at lette Oversigten over Hæftets Indhold skal jeg meddele følgende Opstilling efter den naturlige Classification:

Af de i Hæftet indeholdte Planter ere de 39 *Phanerogamer*, nemlig 31 af de Tofrøbladedes, 7 af de Enfrøbladedes og 1 af

*) Da Værkets Plan tilsigter at levere Afbildninger af saavidt muligt alle nordiske Planter, er det en Selvfølge, at Fleertallet af de i Flora Danica fremstillede Arter ville findes repræsenterede ved Figurer i andre Billedværker.

***) I de første 16 Hæfter af Flora Danica synes ingen bestemt Regel at have været fulgt med Hensyn til Tavlernes Rækkefølge; først i det 17de Hæfte indførte M. Vahl Ordningen efter de linnéiske Klasser, hvilken alle senere Udgivere have vedligeholdt.

de Nøgenfrøedes Klasse, 25 *Cryptogamer*, (deraf 2 Brægner, 2 Brasenurter, 4 Characeer, 9 Mosser og 8 Levermosser). Ordnete i systematisk Rækkefølge findes følgende 26 Familier repræsenterede med det for hver især angivne Antal af Arter:

Leguminosæ	2.	Compositæ	7.
Rosaceæ	4.	Salsolaceæ	3.
Pomaceæ	1.	Betulaceæ	1.
Tiliaceæ	1.	Cupressineæ	1.
Droseraceæ	1.	Orchideæ	1.
Violariæ	2.	Liliaceæ	1.
Cruciferæ	2.	Cyperaceæ	2.
Ranunculaceæ	1.	Gramineæ	3.
Plantagineæ	1.	Filices	2.
Primulaceæ	1.	Isoëteæ	2.
Orobancheæ	1.	Characeæ	4.
Personatæ	2.	Musci	9.
Campanulaceæ	1.	Hepaticæ	8.

Sammenstilles Arterne efter deres Voxesteder, viser det sig, at 50 af disse ere fundne i det egenlige Danmark, 1 i Hertugdømmet Slesvig, 13 ere grønlandske Arter, af hvilke ingen findes i Danmark, men hvoraf 5 derimod tillige ere fundne paa Island.

Efterhaanden som Værket nærmer sig sin Afslutning og Antallet af de i samme endnu ikke optagne Arter formindskes, er det en Selvfølge, at det bliver vanskeligere at skaffe det fornødne Materiale til et Hæfte tilveie, især da flere af de endnu manglende Arter ere yderst sjeldne, nogle endog kun fundne paa eet enkelt Voxested; at Tegningerne desuden ofte, og især for de sjeldnere Arters Vedkommende, maa udføres efter tørrede Exemplarer, er ligeledes indlysende. Det er dog hidtil lykkedes mig at faae de fornødne Planter til Tegning, hvilket jeg for en stor Deel skylder den velvillige Bistand, der fra forskjellige Botanikeres Side er bleven mig ydet. Blandt dem, som til nærværende Hæfte enten have meddeelt mig levende eller tørrede Planter eller til hvis Herbarier jeg har havt Adgang, maa jeg nævne af afdøde Bota-

nikere Prof. Blytt, Mag. S. Drejer, Inspecteur Capt. Holbøll, Premierlieutenant F. C. Lund, Adjunkt d'Origny og Dr. J. Vahl; af nulevende d'Hrr. Kammerraad Andresen, Provisor Baagøe, Lærer Bergstedt, Adjunkterne Grønlund og Hoff, Cand. phil. Hoffmeyer, Etatsraad N. E. Hofman (Bang), Prof. H. Holmgren, Seminarielærer Th. Jensen, Provst Koch, Pastor M. T. Lange, Seminarielærer Mortensen, Landinspecteur Mørch, Lærer P. Nielsen, Inspecteur Dr. Rink, Frøken C. Rosenberg, Seminarielærer Rostrup, Brygger Schiøtz, Professor Steenstrup, Pastor Visby, Lector Zetterstedt. Særlig Tak skylder jeg desuden Selskabets udenlandske Medlem, Dr. med. Gottsche i Altona, som til dette, ligesom til flere tidligere Hæfter, har udført Tegningerne af Levermosserne, og dernæst d'Hrr. Cand. Nordstedt og Lektor Wahlstedt, to yngre svenske Botanikere, som særligt have beskæftiget sig med Characeernes Studium og som have ydet mig velvillig Hjælp ved Tegningen især af Analyser til de af denne Familie tegnede Arter. Jeg kan ikke undlade her at fremhæve med Paaskjønnelse den Dygtighed, hvormed Hr. Dessinateur Thornam har stukket det største Antal af Tavlerne; ogsaa Frøken J. Hansen, som har stukket enkelte af Tavlerne, har viist megen Flid og Talent i denne Retning. Hr. Dessinateur Bayer, som fra dette Aarhundredes Begyndelse ene har udført alle Tegningerne til Flora Danica, vedbliver endnu, skjøndt i en Alder af 85 Aar, at tegne med Sikkerhed og Naturofskab og har navnlig udført alle Tavlerne i dette Hæfte, med Undtagelse af 10, som ere tegnede af Hr. Thornam.

Blandt de Arter i nærværende Hæfte, som turde fortjene særligt at fremhæves og ledsages med nogle Bemærkninger, skal jeg her nævne følgende:

1. *Scirpus rufus* * *bifolius* (Tab. 2703). Jeg samlede denne Plante paa sandige, om Vinteren oversvømmede Pletter indenfor Klitterne ved Fjaltring (V. for Lemvig) den 28de Juli 1858. Ikke langt fra samme, dog under noget forskellige Jordbundsforhold, voxede den typiske Form af *S. rufus* (Huds.) Schrad.; men

medens denne allerede bar fuldmodne Frugter, var den førstnævnte Form endnu saa langt tilbage i sin Udvikling, at Bestøvningen neppe var tilendebragt. Denne langt senere Blomstringstid i Forbindelse med et yderst forskjelligt Udseende gav mig Formodning om, at denne Plante, som jeg ikke kunde henføre til nogen mig da bekjendt Scirpus-Art, muligens var ny for Videnskaben. Ved nøiere Undersøgelse fandt jeg imidlertid, at de af mig fundne Exemplarer fra det vestlige Jylland stemte nøie overeens med en Plante, som tidligere (Septbr. 1856) var funden ved Flaskekroen af Seminarielærer Rostrup og antaget for en Afart eller Misdannelse af *S. Tabernæmontani*, og at begge disse maatte henføres til en tidligere beskreven, men som det synes lidet kjendt eller miskjendt Art, *S. bifolius* Wallroth fra Nordtyskland. Jeg har vel ikke seet Exemplarer af denne og en Tegning af samme fandtes hidtil ikke, men den af Forf. givne nøiagtige Beskrivelse (Sched. crit. p. 27) lader neppe nogen Tvivl tilbage om Identiteten af vor Plante og den Wallrothske Art. Om dennes Berettigelse som selvstændig Art kan der derimod være Grund til at nære Tvivl, trods den betydelige Forskjel mellem denne og *S. rufus*, saavel i det ydre Udseende som i flere secundære Characterer. Den afviger fornemlig ved høiere Væxt (*S. bifolius* angives af Wallr. til en Fods Høide, jeg har fundet de danske Exemplarer at variere mellem 6—14", hvorimod *S. rufus* i Regelen kun har en Høide af 4—8"), bredere Blade af en mere frisk grøn og ved Tørring neppe gulnende Farve, et enkelt, 8-9-blomstret Ax, som ved Grunden er omgivet af 1—2, ofte temmelig lange Svøblade (*S. rufus* har derimod et af flere 2-5-blomstrede Smaaax sammensat Ax, omgivet af et enkelt Svøblad, der oftest er kortere end Axet, sjældent lidet længere end dette). Derimod er den i Blomstens Bygning fuldkomment overeensstemmende med *S. rufus*; modne Frugter har jeg ikke fundet hos de danske Exemplarer af *S. bifolius*, og saalænge disse ere mig ubekjendte, tør jeg ikke udtale en bestemt Mening om dens Artsret, foreløbig er jeg dog tilbøielig til at an-

see *S. bifolius* Wallr. — ikke, saaledes som Koch (Syn. II, p. 859) antager, for et simpelt Synonym til *S. rufus*, men for en mærkelig og meget afvigende Form eller Underart af denne. De iagttagne Afvigelser ere nemlig (maaskee med Undtagelse af den paafaldende tidligere Blomstringstid) ikke større end at der kan paavises tilsvarende hos forskellige andre Arter af Cyperaceæ, saaledes f. Ex. hos den i nærværende Hæfte (Tab. 2702) fremstillede *Scirpus maritimus* var. *monostachys*, hvor ligeledes et enkelt (ofte større) Ax træder istedetfor en af flere Smaaax sammensat Qvast.

2. Under Navn af *Plantago borealis* har jeg ladet tegne (Tab. 2707) en Veibredart, som synes at være almindelig i Grønland, hvor den er samlet paa forskellige Steder af Dr. J. Vahl og ligeledes meddeelt fra forskellige Voxesteder af Inspecteurerne Capt. Hollbøll og Dr. Rink, ligesom der findes Exemplarer af den fra Island i Hornemanns og Liebmanns Herbarier. Det er efter al Sandsynlighed denne Plante, som i Hornemanns Plantelære 3die Udg. p. 167 er beskrevet under Navn af *P. maritima* var. *glauca* (*P. glauca* Wormskj. mscr.) fra Igaliko i Grønland, funden af Wormskjold. Uheldigviis har jeg i den botaniske Haves Samlinger ikke kunnet finde Exemplarer, hidrørende fra Wormskjold, men blandt de Vahlske Exemplarer (som ere etiketterede med Hornemanns Navn *P. marit. glauca*) findes ogsaa nogle fra Igaliko, hvilket bestyrker Formodningen om at det er den wormskjoldske Plante, uagtet Hornemanns Beskrivelse, der er kort og kun holder sig til Bladene, ikke stemmer aldeles nøie med de Vahlske Exemplarer. H. beskriver f. Ex. Bladene som linie-lancetformede, flade, blaagrønne eller blaagraae og duunhaarede, men Bladene paa alle de Exemplarer jeg har seet, ere smale og nøiagtig linieformede. Den her afbildede Plante kan imidlertid neppe forenes med *P. maritima* L.; den adskilles fra denne ved flade, budte Blade, som ere omtrent af Blomsterskafternes Længde, ved en 4-frøet (ikke 2-frøet) Kapsel og ovale (ikke linieformede) Frøe. De islandske

Exemplarer af denne Plante synes derimod at være blevne forvexlede med en anden Art, nemlig *P. alpina* L., en i Sydeuropas Alper og Pyrenæerne voxende Art. Allerede Hornemann ytrer (anf. St.) den Formodning, at *P. alpina* ikke voxer paa Island, saaledes som Hooker (i Mackenzies travels in Iceland) angiver, en Angivelse, som flere senere Forfattere have gjentaget (f. Ex. De-caisne i DC. Prodr.; Lindsay, flora of Iceland). Den her afbildede Plante afviger fra den ægte sydeuropæiske *P. alpina* ved budte, kjødfulde Blade, kun i Spidsen haarede Bægerblade, linie-lancetformede, spidse (ikke ægformede, budte) Kronflige og vingede Frøe. Jeg har ikke i nogen Plantesamling fra Island seet en *Plantago*, som kunde henføres til *P. alpina*, og er derfor indtil videre tilbøielig til med Hornemann at antage, at Angivelsen for hiin sydeuropæiske Art fra Island maa sigte til *P. borealis*. Jeg har troet det rigtigt at give denne Art, som efter det ovenanførte er forskjellig fra de 2 Arter, hvormed den har været forenet og som synes vel adskilt fra alle andre Arter, et nyt Navn istedetfor at anvende Wormskjolds Navn *P. glauca*, deels fordi det kun er sandsynligt, men ikke aldeles sikkert, at det er den samme Plante, deels fordi Navnet *glauca*, skjøndt rigtignok senere (1831), er tillagt en anden *Plantago*-Art fra Caucasus af C. A. Meyer.

3. *Allium Kochii* (Tab. 2716) har jeg efter Finderen, den ivrige Botaniker Provst Koch i Riserup paa Falster, benævnt en smuk Løgart, funden ved Nykjøbing paa F., som har vedligeholdt sig constant ved Dyrkning i flere Aar og som afviger endeel fra de øvrige mig bekjendte Arter. Den tilhører samme Gruppe som *A. vineale* L. og har de fleste vigtigere Characterer tilfælles med denne, hvorfor den af Provst K. var kaldet *A. vineale var. purpureum* (Naturh. Foren. vid. Medd. 1862, p. 117); men den er forskjellig fra denne Art ved en mangeblomstret Skjærm, mørkerødt Blomsterdække med spidse Perigonblade, som ere længere end de kortere Støvdragere, fremdeles ved større Løg, som ere omgivne af fryndsede Løgskjæl. I dens hele Udseende er den ogsaa yderst forskjellig fra den almindelig fore-

kommende *A. vineale* og langt mere lig *A. sphærocephalum* L., men denne tilhører, paa Grund af et tobladet Hylster og Mangel af Løgknopper mellem Blomsterne, en anden Gruppe. Til den tvivlsomme linnéiske Art *A. arenarium* kan jeg neppe antage den for at henhøre; denne, som af flere Botanikere henføres under *A. vineale*, synes ifølge Linnés Diagnose «caule planifolio, spatha mutica» og Citatet Fl. Dan. 290 snarere at være en mindre Form af *A. Scorodoprasum*. Under Navn af *A. vineale* findes der i Fl. Dan. afbildet 2 Former: den ene (Tab. 2337) fra Møen svarer til den her ved Kjøbenhavn o. fl. St. almindelig forekommende, ligesom den synes at være Linnés og de fleste senere Botanikers typiske *A. vineale*; den anden derimod (Tab. 1870) tegnet efter Exemplarer fra Holsteen, afviger betydeligt fra hiin og staaer nærmere ved min *A. Kochii*, og det er muligt at den maa forenes med denne, skjøndt den, saafremt Figuren er nøiagtig, er ikke lidet forskjellig fra samme, f. Ex. ved hele, ikke frydsede Løgskjæl, ved langt tilspidsede og i Spidsen krumbøiede Løgknopper, ved lysrosenrøde Blomster og alle Støvdragerne fremragende udenfor Blomsterdækket. En Revision af de til *A. vineale*-Gruppen henhørende Arter og Former maa ansees for ønskelig, og ved at afbilde denne Art har jeg haabet at yde et lidet Bidrag til en slig Undersøgelse.

4. *Anemone ranunculoidi-nemorosa* Kze. (Tab. 2723) er uden Tvivl en hybrid Form, frembragt ved Krydsning mellem de 2 Arter (den hvide og gule *Anemone*), hvis Navne den bærer og i hvis Selskab den er funden. Den voxer i rigelig Mængde i et fugtigt Ellekrat ved Veistrup i Fyen, hvor den er opdaget af Hr. Seminarielærer Rostrup. Ligesom flere andre Bastardformer er den sandsynligviis steril, idetmindste har Hr. R., uagtet han har eftersøgt med Omhu i Frugtmodningstiden, ikke kunnet finde den med modne Frugter, men stedse med feilslaede Pistiller. Bladene og den stedse enlige Blomst har den tilfælles med *A. nemorosa*, den korte Blomsterstilk og Bægerets gule

Farve med *A. ranunculoides*, men Blomstens Farve er meget blegere og selve Blomsten større end hos denne.

5. *Primula variabilis* Goupil (Tab. 2708) ansees ligeledes af de fleste Forfattere for en Bastardform, nemlig mellem *P. officinalis* Jacq. og *P. grandiflora* Lam. Fra den førstnævnte adskilles den ved Bladpladens jævne Overgang i den vingede Bladstilk, ved Blomsterstilkene, der ere længere end Bægeret, samt ved større og blegere gule Kroner med flad Kravè; fra den sidste kjendes den let ved skjærmformet Blomsterstand, et opblæst Bæger og mindre Kroner. Skjøndt den altsaa staaer midt imellem disse 2 Arter og kun er funden i Egne, hvor de begge forekomme, synes dens hybride Oprindelse dog ikke fuldt beviist, idetmindste mere tvivlsom end den nysnævnte Anemones; den bærer rigeligt og spiredygtigt Frø og ved Udsæd har dette frembragt Planter overeensstemmende med Moderplanten. Fra *P. variabilis* synes de talrige Former af skjærmblostrerede Primuler at nedstamme, som dyrkes i Haver med Blomster af forskjellige Farver. Disse henregnedes tidligere almindelig til *P. elatior*, med hvilken den har endeel ydre Overeensstemmelse, men som ved flere væsenlige Characterer er tilstrækkelig adskilt, hvis man ikke med Linné vil henføre samtlige disse Arter til en eneste (*P. veris*).

6. *Orobanche Cirsii* Fr. (Tab. 2725) er en af de interessanteste Arter, som i de senere Aar ere fundne her i Landet, hvor denne Slægt er ligesaa sparsomt repræsenteret som den i det varmere Europa er rig paa Arter og Individuer. Vi have nemlig foruden denne kun 3 Arter i Danmark, som, med Undtagelse af *O. major*, der paa et Par Steder er funden i Mængde, alle kun ere iagttagne sporadisk og en eneste Gang. Denne Art blev funden 1862 af Landinspecteur Mørch i flere Exemplarer paa Enge ved Hobro, hvor den forekommer snyltende paa *Cirsium oleraceum*. Den er først beskrevet af Fries (Nov. mant. 3. 1842), men senere er den under Navn af *O. Cirsii oleracei* beskrevet og afbildet af Caspary (Schr. der phys.-oec. Ges. zu Königsberg),

som ikke synes at have kjendt den Friesiske Plante, med hvilken hans Art er aldeles identisk.

7. Af *Anthyllis Vulneraria* er i dette Hæfte fremstillet to iøinefaldende og næsten diametralt modsatte Former, den ene (var. *maritima*, Tab. 2728) mere langstrakt og grenet end Hovedarten og med blegere Blomster end denne, den anden (var. *rubriflora*, Tab. 2729) med lavere Stængler og smukke høirøde Blomster. Begge synes at skyldes en særegen Jordbund deres Forekomst, hiin voxer nemlig i Klitter og ved sandige Strandbredder, funden flere Steder i det vestlige Jylland, denne voxer paa kalkholdig Grund og er ikke sjelden i det sydlige Europa; hos os er den kun funden i Kalkterrainet paa Bornholm, men den forekommer i Jordsmon af lignende Beskaffenhed paa Øerne Øland og Gottland.

8. I Flora Danica er tidligere afbildet 2 Arter af Centaurea-Gruppen *Jacea*, nemlig *C. nigra* L. (Tab. 996), som er tegnet efter Exemplarer fra Norge og hidtil ikke funden i Danmark og *C. Jacea* L. (Tab. 519), som er en almindelig udbredt og under forskjellige Former optrædende Art i hele Danmark. Til Formrækken af denne sidste Art har man ogsaa henregnet den her (Tab. 2736) fremstillede *C. decipiens* Thuill. (*C. Jacea* var. *capitata* Koch & Ziz, *C. Jacea* ϵ *commutata* Koch Syn). Den danner ligesom et forbindende Led mellem hine to Arter, men kan neppe underordnes som Afart under nogen af disse og bør vistnok snarere regnes for en egen Art, som adskilles fra *C. nigra* ved Mangel af Fnok paa Skalkrugten, ved kortere og mindre fine Haar i Randen af Kurybladenes Tilhængsler, fra *C. Jacea* derimod ved meget mindre Blomsterkurve, ved sorte, fryndset-randhaarede Tilhængsler og ved de typisk*) ensformede, regelmæssige Kroner i Kurven (hvorimod *C. Jacea* har store, uregelrette og udstraalende Randblomster). I Grenier & Godron's Flore de France II, p. 241

*) Grenier og Godron (fl. Fr. II p. 241) angive, at den forekommer saavel med som uden udstraalende Randkroner. De her i Landet fundne Exemplar høre til den sidste Form, og denne Mangel paa uregelmæssige Randkroner angives ogsaa som et Kjendetegn paa Thuilliers *C. decipiens* og Kochs var. *capitata*.

er den beskrevet under Navn af *C. nigrescens* Willd., og under dette Navn er den ogsaa optaget i de første Udgaver af min Haandbog i den danske Flora, men efter Vidnesbyrd af Prof. A. Braun er den i Willdenows Herbarium opbevarede *C. nigrescens* den samme som *C. transalpina* Schleich., en sydeuropæisk, fra vor Art meget forskjellig Plante. Det vil derfor formeentlig være rettest at beholde Thuilliers Navn for vor Plante, dog bør under denne sandsynligviis *C. microptilon* Gren. et Godr. og muligen flere af nyere Forff. opstillede Arter af denne Gruppe medindbefattes, som altfor lidet eiendommelige til at udgjøre selvstændige Arter.

Denne Plante er hidtil kun funden paa faae Steder her i Landet, nemlig ved Landsbyen Lillehedinge i Stevns, hvor jeg fandt den i 1850, og ved Skaarup i Fyen, hvor den i de senere Aar er funden af Hr. Røstrup.

9. Der kan neppe nævnes mange Slægter, af hvilke der i Europa i de sidste Aartier er opdaget saa mange og som det synes vel begrundede Arter, eller hvis Udbredelsesforhold ere blevne Gjenstand for en saa omhyggelig Undersøgelse som Slægten *Isoëtes*. Det er især i det sydlige Europa, hvor Arternes Antal er saa betydelig forøget, at medens man for omtrent 20 Aar siden kun kjendte 2 europæiske Arter, ere nu 14 Arter bekjendte fra vor Verdensdeel, hvilket rige Udbytte skyldes de utrættelige Undersøgelser af Durieu de Maisonneuve, J. Gay og A. Braun. Uagtet Nordenropa er langt fattigere paa Arter, har Slægten dog sine Repræsentanter indtil Grønland, Island og Lapland. Ogsaa den danske Flora har høstet sit Udbytte af den i de senere Aar ivrigt fortsatte Eftersøgning efter *Isoëtes*-Arter. Da den nu afdøde Gay i Paris for omtrent 6 Aar siden rettede en Forespørgsel til mig om *Isoëtes*-Slægtens Repræsentation i Danmark, kunde jeg kun svare ham, at hidtil kun *I. lacustris* var funden her og tilmed kun paa et enkelt Sted i det sydlige Slesvig. Jeg foranledigedes imidlertid herved til at anmode forskjellige Botanikere i de danske Provindser om at have Opmærksom-

heden henvendt paa denne Slægt, og jeg har siden den Tid fra flere Sider modtaget værdifulde Oplysninger, som godtgjøre, ikke alene at *I. lacustris* forekommer paa flere Steder i det nordlige, mellemste og østlige Jylland (paa nogle af disse Steder endog i stor Mængde), men at vi ogsaa besidde en anden Art, *I. echinospora* Durieu, som er funden et Par Steder her i Landet, nemlig i Porssø ved Hvidberg i Thy (samlet af Kammerraad Andresen) og i Gurre Sø ved Helsingør (samlet af Seminarielærer Mortensen); det har ogsaa viist sig, at det er denne Art, som er funden i Island af Prof. Steenstrup og i Grønland af afdøde Dr. J. Vahl. Denne sidste Art adskilles let fra *I. lacustris* saavel i det ydre Udseende som ved flere Kjendetegn, blandt hvilke Macrosporernes Bygning især er betegnende: disse ere nemlig hos *I. echinospora* tæt besatte med lange og spidse, let affaldende Pigge, hos *I. lacustris* derimod er Overfladen ujævn af fremspringende, uregelmæssigt anastomoserende Kanter og mellemliggende Gruber.

I Flora Danica Tab. 191 er fremstillet en Isoëtes under Navn af *I. lacustris* fra Norderhoug i Norge, men denne Figur er saalidet characteristic, at det vanskelig kan afgjøres, hvilken af de 2 nordiske Arter den skal fremstille, og da tilmed ingen Analyser ere tilføiede, har jeg ladet begge Arterne afbilde i dette Hæfte af Fl. Dan. (Tab. 2742 og 2743) med de til Arternes Erkjendelse nødvendige Analyser. Jeg tvivler ikke om, at begge Arter, ved yderligere Eftersøgning i vore Søer, ville findes paa endnu flere Steder her i Landet.